

Odnos između fitokemijskog sastava, udjela mineralnih tvari i antioksidacijske aktivnosti mekinja crne slatke riže, te njihova moguća primjena u kemoprevenciji

Sažetak

U ovom su radu određeni udjeli ukupnih antocijana, flavonoida, fenolnih spojeva i mineralnih tvari u pet kultivara (MS, SK, PY, PC i KK) crne slatke (ljepljive) riže, porijeklom iz Tajlanda. Ispitana je antioksidacijska aktivnost ekstrakata rižinih mekinja bogatih antocijanima, i to: sposobnost uklanjanja dušikovog(II) oksida ($\text{NO}^\cdot$), superoksidnog aniona ($\text{O}_2^{\cdot-}$) i lipidnih peroksida ($\text{LOO}^\cdot$). Također je ispitan mogući kemoprevencijski učinak ekstrakata, uzrokovan indukcijom enzima koji sudjeluju u drugoj fazi detoksikacije stanica. Taj je učinak praćen mjerenjem povećanja aktivnosti kinon reduktaze u stanicama hepatoma murine. Ekstrakt kultivara KK imao je najveći udjel ukupnih antocijana, ekstrakt kultivara SK najveći udjel ukupnih flavonoida, a kultivara PC najveći udjel fenolnih spojeva. Kultivar KK imao je najveću sposobnost uklanjanja $\text{NO}^\cdot$ radikala, kultivar MS najveću sposobnost uklanjanja $\text{O}_2^{\cdot-}$ radikala, a kultivar SK najveću sposobnost uklanjanja $\text{LOO}^\cdot$ radikala. Antioksidacijska aktivnost ekstrakata ovisila je o zbirnom utjecaju ukupnih antocijana, flavonoida i fenolnih spojeva; niti jedna od tih skupina spojeva nije imala prevladavajući učinak. Odnos između udjela mineralnih tvari i antioksidacijske aktivnosti uglavnom nije pratio određeni trend, pa je zaključeno da mineralne tvari ne utječu na antioksidacijsku aktivnost ekstrakata. Rižine mekinje sadržavale su velike udjele nekih esencijalnih mineralnih tvari: 103-133 μg cinka, 11-18 μg selena i 3,8-7,1 μg bakra u gramu suhe tvari. Kultivar PC imao je najjači kemoprevencijski učinak, s najnižom vrijednosti CD (koncentracijom potrebnom da se udvostruči aktivnost kinon reduktaze) od 0,7 $\mu\text{g}/\text{mL}$. Rezultati pokazuju da su mekinje crne slatke riže bogate fitokemijskim spojevima i nekim esencijalnim mineralnim tvarima, te da bi se mogle upotrijebiti za kemoprevenciju.

Ključne riječi: antocijani, mekinje crne slatke riže, udjel mineralnih tvari, antioksidacijska aktivnost, indukcija kinon reduktaze